

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/195/2022
Identifikačné číslo spisu:	1517216935
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1517216935.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej, v právnej veci navrhovateľky V. S. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. XX, XXX XX Š., zastúpenej JUDr. Barborou Vrbovou, advokátkou so sídlom Wilsonova 6, 811 07 Bratislava, proti manželovi I. Y. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX I. XXX, prechodne I. XX, XXX XX H., zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Ladislav Magyerka, s.r.o, so sídlom Ernestova bašta 2, 940 01 Nové Zámky, IČO: 36 857 751, o rozvod manželstva a úpravu pomerov manželov k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva, a to k mal. D. C., nar. XX.XX.XXXX, mal. D. C., nar. XX.XX.XXXX a mal. S. C., nar. XX.XX.XXXX, zastúpeným kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 7P/9/2018, o dovolaní manžela (otca maloletých detí) proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 09. septembra 2021 sp. zn. 8CoP/15/2021 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žiaden z účastníkov n e m á p r á v o na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 26. februára 2021 sp. zn. 7P/9/2018 rozviedol manželstvo V. S. C. a I. Y. C. (I. výrok), maloleté deti z manželstva pochádzajúce D., nar. XX.XX.XXXX, S., nar. XX.XX.XXXX a D., nar. XX.XX.XXXX C. na čas po rozvode manželstva zveril do osobnej starostlivosti matke s tým, že obaja rodičia budú maloleté deti zastupovať a spravovať ich majetok. Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletej D. sumou 150,- eur mesačne, na výživu maloletej S. sumou 100,- eur mesačne a na výživu maloletej D. sumou 100,- eur mesačne, vždy do 15-teho dňa toho-ktorého mesiaca vopred k rukám matky, počnúc od právoplatnosti rozsudku (II. výrok). Styk otca s maloletými deťmi upravil tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi C. D., nar. XX.XX.XXXX, S., nar. XX.XX.XXXX a D., nar. XX.XX.XXXX každý párny týždeň v kalendárnom roku v pracovných dňoch, okrem štátnych sviatkov a dní pracovného pokoja, vo štvrtok od 10.00 hodiny do 12.00 hodiny v mieste ambulantného výkonu TENENET o.z., M. R. Štefánika 15/B, Nové Zámky bez prítomnosti matky (III. výrok). V prípade, že

styk otca s maloletými deťmi prípadne na štvrtok v párnom týždni na štátny sviatok alebo deň pracovného pokoja, najbližším dňom styku je nasledujúci štvrtok nepárneho týždňa v čase od 10.00 hodiny do 12.00 hodiny (IV. výrok). Matke uložil povinnosť zabezpečiť účasť maloletých detí na mieste realizácie styku otca s maloletými deťmi v určenom čase na miesto ambulantného výkonu TENENET o.z., M. R. Štefánika 15/B, Nové Zámky a po ukončení uvedeného styku si matka maloleté deti prevezme na určenom mieste v určenom čase (V. výrok). Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (VI. výrok). Urobil tak po zistení, že manželia nežijú v spoločnej domácnosti od 25.10.2017, navzájom sa citovo odcudzili, neudržiavajú manželské styky a ich manželstvo je hlboko, trvale a vážne rozvrátené, neplniace svoj účel. Za príčinu rozvratu manželstva označil rozdielne názory manželov na spoločný život aj ich vzájomné fyzické a slovné útoky. Poukázal na to, že na okresnom súde je vedené konanie o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom sp. zn. 7P/346/2017, v ktorom bolo vydaných niekoľko neodkladných opatrení týkajúcich sa úpravy styku otca s maloletými deťmi. Naposledy sa tak stalo uznesením z 18.12.2020, ktorým bolo zmenené uznesenie okresného súdu z 21.11.2019 v spojení s potvrdzujúcim uznesením Krajského súdu v Nitre tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi každý párny týždeň kalendárneho roka v pracovných dňoch, okrem štátnych sviatkov a dní pracovného pokoja, vo štvrtok od 10.00 hod. do 12.00 hod. v mieste ambulantného výkonu TENENET o.z., Bjornsonova 2, Nové Zámky bez prítomnosti matky. V prípade, že styk otca s maloletými deťmi prípadne na štvrtok párneho týždňa na štátny sviatok alebo deň pracovného pokoja, najbližším dňom styku je nasledujúci štvrtok nepárneho týždňa od 10.00 hod. do 12.00 hod.. V čase rozhodovania súdu prvej inštancie o rozvode manželstva uznesenie nenadobudlo právoplatnosť, vo veci bol určený termín pojednávania na 30.04.2021. V konaní o rozvod manželstva súd prvej inštancie v zmysle ustanovení § 23 ods. 1 a 2, § 24 ods. 1, 3, 4, § 28 ods. 1 a 2, § 62 ods. 1 až 5, § 78 ods. 1 a 3 Zákona o rodine a článku 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa uviedol, že maloleté deti nezveril otcovi a jeho návrh zamietol, keďže v súčasnosti na to nie sú vytvorené podmienky. Naďalej je potrebné, aby si otec budoval a rozvíjal s maloletými deťmi citový vzťah, pretože sa s nimi dlhodobo nestretával a matka mu styk neumožňovala od mája 2018. Matka sa o deti riadne stará, zabezpečuje riadne ich výchovu a opateru a otcovi umožňuje styk s maloletými deťmi prostredníctvom TENENET o.z. Senec, pobočka Nové Zámky. Súd prvej inštancie zdôraznil záujem maloletých detí aj záujem rodičov o svoje deti, ktorý sa vzhľadom na ich správanie vo vzťahu k sebe navzájom dostáva do roviny ochrany detí. Problémy súvisia aj s problematickou komunikáciou a vzájomnými trestnými oznámeniami rodičov, ktoré pre vzájomnú nedôveru znemožňujú naplňovať najlepší záujem ich maloletých detí a právo na oboch rodičov. Uskutočnenie styku otca a detí nasilu by mohlo viesť k degradácii vzťahov. Styk otca s maloletými deťmi okresný súd upravil podľa odôvodnenia rozsudku v súlade s dokazovaním vykonaným najmä vo veci sp. zn. 7P/346/2017, keď vzhľadom na vzťahy oboch rodičov nie je predpoklad priebehu styku bez prítomnosti inej osoby tak, aby to bolo v najlepšom záujme maloletých detí. Je potrebné, aby si otec najskôr budoval a rozvíjal s maloletými deťmi citový vzťah, pretože sa s nimi dlhodobo nestretával, pričom zdôraznil rovnaké právo otca starať sa o maloleté deti aké má aj ich matka. Vo veci údajného spáchania trestného činu sexuálneho zneužívania zo strany otca voči mal. D. bolo dňa 21.09.2020 vydané podľa správy Úradu inšpekčnej služby Banská Bystrica meritórne uznesenie podľa § 215 odsek 1 písm. a/ Trestného poriadku (trestné stíhanie zastavené prokurátorom, keď je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý je vedené trestné konanie); uznesenie nenadobudlo právoplatnosť, pretože matka maloletých detí podala sťažnosť, o ktorej nebolo rozhodnuté. Potrebu prítomnosti odborníka pri styku otca s maloletými deťmi okresný súd odôvodnil tým, aby medzi rodičmi nedochádzalo ku konfliktom. Konštatoval, že v mesiaci november 2020 obaja rodičia prejavili súhlas s mediáciou, ktorý však otec nerealizoval. Návrhy na ďalšie dokazovanie okresný súd zamietol z dôvodu, že by aktuálne žiadne nové skutočnosti neprinieslo a vzhľadom na dĺžku konania je potrebné pre maloleté deti aj ich rodičov zabezpečiť právnu istotu. V poslednej časti rozsudku okresný súd rozsiahlo odôvodnil rozhodnutie o výživnom.

2. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 09. septembra 2021 sp. zn. 8CoP/15/2021 rozsudok súdu prvej inštancie napadnutý odvolaním otca maloletých detí v II. výroku o zverení maloletých detí na čas po rozvode manželstva do osobnej starostlivosti matke s určením vyživovacej povinnosti otca voči maloletým deťom potvrdil a v zostávajúcej napadnutej časti výrokov III. - VI. rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu

prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Po zhrnutí priebehu doterajšieho konania a obsahu v ňom vydaných rozhodnutí odvolací súd uviedol, že sa s poukazom na § 387 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku stotožnil s rozhodnutím okresného súdu o zverení maloletých detí do osobnej starostlivosti matky z dôvodu, že starostlivosť matky o maloleté deti od ich narodenia nebola doposiaľ spochybnená a nespôsobilosť matky pokračovať v doterajšej starostlivosti o maloleté deti nebola vyvrátená. Zdôraznil, že mal. dvojčiky S. a D. od svojho narodenia boli len veľmi krátku dobu (do odst'ahovania sa otca dňa 25.10.2017) v spoločnej starostlivosti obidvoch rodičov. S ohľadom na to a doterajšiu starostlivosť matky ich nemožno bez ďalšieho len na základe priania otca zveriť do jeho starostlivosti, nakoľko to nie je v záujme týchto detí ani maloletej D. (správne má byť uvedené D., pozn. dovolacieho súdu) z rovnakých dôvodov, ako aj z dôvodov zachovania súrodeneckých vzťahov medzi deťmi navzájom. Vychádzajúc z prezumpcie nevinoty vzhľadom na neskončené trestné konanie nemožno vo vzťahu k matke vychádzať len zo záverov znalkyne C.. I.. J. Q. v znaleckom posudku č. 22/2019 ešte zo dňa 27.05.2019, pokiaľ ich súd alebo príslušný štátny orgán v trestnom konaní nebude považovať za opodstatnené a nezaloží na nich svoje rozhodnutie vo veci. V ďalšej časti sa odvolací súd zaoberal odvolaním otca vo vzťahu k vyživovacej povinnosti a úprave jeho styku s mal. deťmi nezistiac, že by súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkom uskutočňovať im patriace procesné práva v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces. V závere odvolací súd uviedol, že sa vhodným javí vykonanie aktuálneho pohovoru kolízneho opatrovníka maloletých detí s jednotlivými deťmi v neprítomnosti rodičov, vykonanie dokazovania k ostatným prebiehajúcim konaniam týkajúcich sa maloletých detí, resp. rodičov a starých rodičov s následným zvážením potreby doplnenia dokazovania znaleckým dokazovaním.

3. Proti II. výroku rozsudku odvolacieho súdu podal manžel - otec maloletých detí dovolanie tvrdiac existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu „zrušil a aby sám vo veci rozhodol tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom druhom výroku zruší a vec vráti na ďalšie konanie a nové rozhodnutie“. Porušenie svojho práva na spravodlivý proces videl otec maloletých detí v nepreskúmateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a s ním súvisiaceho rozhodnutia súdu prvej inštancie spočívajúcej v nedostatku odôvodnenia. V konkrétnostiach otec detí (ďalej aj „dovolateľ“) vytkol, že v odôvodnení rozsudku absentujú zákonom ustanovené náležitosti. Odvolací súd podľa dovolateľa nereagoval na jeho odvolaciu argumentáciu, nevysporiadal sa s jeho opakovanými návrhmi na doplnenie dokazovania pribratím znalca z odboru psychológia, alternatívne psychiatria na vyšetrenie duševného stavu matky detí za účelom zistenia pohnútok matky a so zameraním na zistenie ovplyvňovania maloletých detí matkou, jej snahu mal. detí negatívne manipulovať, vierohodnosť jej výpovedí, prípadne paranoidné nastavenie matky, jej tendenciu k psychickej labilitě, patologické sklony a ich prípadný vplyv na správanie mal. detí a ich vzťah k otcovi. Zdôraznil, že opakované návrhy dovolateľa na doplnenie dokazovania znaleckým skúmaním vyplynuli z doterajšieho konania matky, ktorá od začatia konania v roku 2018 svojvoľne a bez príčiny zamedzovala otcovi kontakt s maloletými, následne po realizácii niekoľkých stretnutí otec poukazoval na postupné negatívne ovplyvňovanie maloletých matkou, ako vyplynulo aj z postupných správ z priebehu stretnutí za účasti pracovníkov občianskeho združenia TENENET. Vzhľadom na správanie matky by súdy mali zvážiť, či nie sú naplnené podmienky pre prípadnú zmenu výchovného prostredia mal. detí, k čomu mal prispieť práve návrh otca na doplnenie dokazovania pribratím znalca z odboru psychológia, alternatívne psychiatria. V ďalšej časti otec popisuje správanie maloletých detí vyplývajúce zo správy uvedeného občianskeho združenia za august 2021 a za október 2021, z ktorých vyvodzuje, že výchova matky vykazuje vážne nedostatky, k dokázaniu čoho má okrem doposiaľ vykonaného dokazovania prispieť aj otcom navrhované znalecké dokazovanie. V závere dovolania otec citoval zo znaleckého posudku č. 22/2019 vypracovaného dňa 27.05.2019 znalkyňou C.. I.. J. Q. pre účely trestného konania.

4. Matka maloletých detí sa k dovolaniu nevyjadrila.

5. Kolízny opatrovník maloletých detí sa vo vyjadrení k dovolaniu otca stotožnil s rozsudkom odvolacieho súdu s tým, že naďalej vidí potrebu doplnenia doterajšieho dokazovania formou posúdenia, či sú v osobnosti rodičov znaky morálneho, psychického alebo iného narušenia, ktoré by im mohli

brániť v zabezpečovaní riadnej starostlivosti a výchovy detí a v realizácii styku bez prítomnosti druhého rodiča resp. tretieho subjektu a posúdenia motivácie rodičov k naplneniu rodičovských kompetencií.

6. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 2 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku na účely tohto zákona sa pojmy žaloba, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej len „účastník“) a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

7. Podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi, je najlepší záujem dieťaťa. Na najlepší záujem dieťaťa odkazuje Dohovor o právach dieťaťa aj vo svojom článku 18 (rodičovská zodpovednosť). Výbor pre práva dieťaťa vo Všeobecnom komentári č. 13 (2011) o práve na ochranu pred všetkými formami násilia upozornil, že „posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa zo strany dospelého nesmie prekonať povinnosť rešpektovať všetky práva dieťaťa vyplývajúce z Dohovoru“. Koncepcia najlepšieho záujmu dieťaťa má zložku hmotného práva, procesného práva a základného výkladového právneho princípu. Hmotné právo zakladá právo dieťaťa na posúdenie jeho najlepšieho záujmu a jeho prvoradé zohľadnenie v situácii, keď sa s cieľom rozhodnúť o danej veci posudzujú rôzne záujmy. Ako konštatuje Výbor pre práva dieťaťa vo Všeobecnom komentári č. 14 (2013) z 29.05.2013 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho najlepšieho záujmu (č. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa) obsah komplexného pojmu najlepší záujem dieťaťa treba stanovovať podľa konkrétnych prípadov. Ide o pružný a adaptabilný pojem, ktorý treba prispôbiť a definovať podľa konkrétnej situácie dotknutého dieťaťa, zohľadniť jeho osobný kontext, situáciu a potreby. Najlepší záujem dieťaťa pri jednotlivom rozhodnutí treba určiť vo svetle špecifických okolností situácie konkrétneho dieťaťa. Posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa je jedinečnou činnosťou, ktorú treba uskutočniť v každom jednom prípade vo svetle konkrétnych okolností každého dieťaťa súvisiacich s jeho individuálnymi charakteristikami, napríklad vek, pohlavie, stupeň zrelosti, skúsenosti, telesné, zmyslové alebo intelektuálne postihnutie, sociálny kontext, v ktorom dieťa žije (prítomnosť alebo absencia rodičov, kvalita vzťahov dieťaťa s rodičmi, prostredie, v ktorom dieťa žije z pohľadu bezpečnosti) atď. Do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa patria aj jeho názory, identita, starostlivosť, ochrana a bezpečnosť, jeho zraniteľnosť (zdravotné postihnutie, príslušnosť k menšinovej skupine, štatút utečenca alebo žiadateľa o azyl, obeť násilia, život na ulici, atď.), právo na zdravie, na vzdelanie. Najlepší záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri prijímaní všetkých potrebných opatrení.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podal účastník konania (strana sporu v zmysle Civilného sporového poriadku), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, preto skúmal jeho dôvodnosť.

9. Z ustanovenia § 420 CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu dáva Civilný sporový poriadok aj Civilný mimosporový poriadok (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie súdnych písomností a vyjadrení protistrany a pod.). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Medzi základné zásady spravodlivého súdneho konania patrí aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, čo vyplýva aj z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu pritom nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Rovnako sa k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky napr. aj v náleze III. ÚS 119/03. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

11. Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu. Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu zmätočnosti (viď R 37/1993 alebo R 125/1999).

12. V súlade s judikatúrou ústavného súdu Najvyšší súd SR vo viacerých rozhodnutiach napr. sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/138/2018, 5Cdo/122/2019 vyslovil, že procesnému právu strany sporu (účastníka konania) navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhovie, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu (účastníka konania) možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku overeniu alebo vyvráteniu ktorej je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, už bolo doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, garantujúcimi strane sporu právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

13. Dovolací súd v prvom rade považuje za potrebné zdôrazniť, že nie je súdom skutkovým a je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), a to aj v prípade konaní podľa Civilného mimosporového poriadku. Nemôže preto preskúmať správnosť skutkových záverov rozhodnutí súdov nižších inštancií, čo aplikoval aj vo vzťahu k ocom uvádzaným skutkovým tvrdeniam týkajúcim sa správania matky a maloletých detí. Navyše považuje dovolací súd za potrebné zdôrazniť, že pre rozsudok súdu je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 CSP), preto ani odvolací súd nemohol prihliadať na skutočnosti, ktoré nastali po vyhlásení jeho rozsudku (09. septembra 2021).

14. Preskúmaním rozsudkov súdov nižších inštancií dovolací súd nezistil porušenie práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces v podobe nedostatočného odôvodnenia ich rozsudkov. Podľa § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Odvolací súd v zmysle § 393 ods. 2

CSP v odôvodnení rozsudku uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté a ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozhodnutia obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu. Súdna rozhodnutia musia byť nielen zrozumiteľné a jasné, ale aj stručné. Dovolací súd nezistil vybočenie súdov nižších inštancií z medzi odôvodňovania rozsudkov ustanovených uvedenou právnou úpravou. Súdy obidvoch inštancií riadnym a zodpovedajúcim spôsobom zdôvodnili svoje rozhodnutie o zverení maloletých detí do osobnej starostlivosti matky (dovolací súd opäť pripomína, že správnosť tohto rozhodnutia z hľadiska skutkového a právneho nie je vzhľadom na dovolateľom vymedzené dovolacie tvrdenia oprávnený preskúmať). Porovnaním obsahu odvolania otca maloletých detí s obsahom odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu týkajúceho sa zverenia maloletých detí do osobnej starostlivosti matky dovolací súd nezistil, že by dovolací súd nedal otcovi maloletých detí odpoveď na základné odvolaním nastolené otázky. Podstatnú časť odvolania otca maloletých detí tvoria jeho výhrady k možnostiam a úprave jeho styku s maloletými deťmi. V závere odvolania uviedol, že vzhľadom na ním tvrdené dlhodobé porušovanie jeho práv otca matkou maloletých detí aj práv detí na stretávanie sa s otcom a ich starou mamou je namieste rozhodnúť o zmene zverenia maloletých detí na čas po rozvode manželstva do starostlivosti otca. Dovolací súd v bode 11. svojho rozsudku zdôraznil, že maloleté dvojčiky S. a D. žili v spoločnej domácnosti so svojím otcom len veľmi krátku dobu (t. j. od 19.01.2017, kedy sa narodili, do 25.10.2017, kedy otec odišiel zo spoločnej domácnosti), takže vzhľadom na doterajšiu starostlivosť matky ich nemožno bez ďalšieho zveriť otcovi do starostlivosti a vo vzťahu k mal. D. okrem toho poukázal aj na potrebu zachovania súrodeneckých vzťahov medzi deťmi. Vysvetlil, že závery znalkyne C.. I.. J. Q. v znaleckom posudku č. 22/2019 vypracovaného v trestnom konaní nemožno považovať za správne, vzhľadom na neskončenie trestného konania, pokiaľ príslušný orgán v trestnom konaní na nich nezaloží svoje rozhodnutie vo veci. Za nedostatok odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu považoval dovolateľ skutočnosť, že absentuje odpoveď na jeho návrh na doplnenie dokazovania znaleckým posúdením matky maloletých. Dovolací súd poukazuje na záver (poslednú vetu) bodu 13. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom dáva dovolací súd na zváženie potrebu doplnenia dokazovania znaleckým dokazovaním. Tento záver síce dovolací súd predniesol vo vzťahu k úprave styku otca a maloletých detí, avšak ide o problematiku, ktorá úzko súvisí so vzťahmi medzi rodičmi maloletých detí, medzi tým - ktorým rodičom a tým - ktorým maloletým dieťaťom aj medzi maloletými deťmi navzájom. V rámci ich skúmania môže vyvstať aj otázka prípadnej manipulácie alebo patologického správania niektorého z rodičov, preto dovolací súd nedospel k záveru, že sa dovolací súd nevysporiadal s návrhom otca maloletých detí na nariadenie znaleckého dokazovania a nepripisoval jeho vyjadreniam potrebnú váhu. Do úvahy treba zobrať aj to, že od začatia (14.11.2017) konania o rozvod manželstva do rozhodnutia súdu prvej inštancie (26.02.2021) a do rozhodnutia odvolacieho súdu (09.09.2021) a predloženia spisu dovolaciemu súdu (2022) určite došlo k zmenám v povahách, charaktere, osobnostiach a správaní sa maloletých detí vyvolaných už len tým, že sú vekovo staršie o cca 5 rokov, ako aj k vývinu vzťahu a správania ich rodičov.

15. Dovolací súd iba na doplnenie uvádza, že ak mal otec v závere dovolania na mysli zmenu rozhodnutia o osobnej starostlivosti z dôvodu, že matka opakovane bezdôvodne a zámerne otcovi neumožňuje styk s maloletými deťmi ako má na mysli § 25 ods. 4 Zákona o rodine, predpokladom takéhoto rozhodnutia je právoplatné zverenie maloletých detí do osobnej starostlivosti, čo v čase odvolacieho konania v konaní o rozvod manželstva a úpravu pomerov manželov k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva splnené nebolo. Po nadobudnutí právoplatnosti výroku o zverení maloletých do starostlivosti jedného z rodičov na čas po rozvode manželstva, môže takýto návrh podať druhý rodič, resp. môže iniciovať jeho podanie alebo začatie konania bez návrhu na príslušnom orgáne.

16. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie otca podľa § 420 písm. f) CSP nie je dôvodné, čo je dôvodom jeho zamietnutia v zmysle § 448 CSP.

17. Dovolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 52

CMP).

18. Vychádzajúc z obsahu spisu a tam popísaného správania sa každého z rodičov, dovolací súd apeluje na otca aj matku, aby sa čím skôr ujednotili v hľadaní najvyššieho dobra pre svoje maloleté deti, ktoré pre svoj zdravý vývin a dospievanie potrebujú poznať ženské aj mužské modely správania sa; tieto im prioritne majú a môžu poskytovať ich rodičia. Každý z rodičov si musí uvedomiť, že napriek rozpadu ich partnerského vzťahu sú obidvaja rovnakou mierou plne zodpovední za riadnu výchovu spoločných detí, ktoré sa rozhodli priviesť na svet a prostredníctvom ktorých napriek ich rozdielnostiam zostanú spojení navždy. Rodičia by preto mali začať urýchlene, aj za využitia odbornej pomoci, akceptovať jedinečnú a nezastupiteľnú rolu druhého rodiča (práve toho, ktorého vybrali za matku/otca svojich detí) v živote ich detí a racionálne, vecne, bez osočovania, hnevu, nevraživosti a útokov, s ústretovosťou a rešpektom komunikovať o otázkach týkajúcich sa ich detí tak, aby mohli byť spoločne základnými opornými piliermi ich života. Zjednodušene povedané, rodičia by sa napriek subjektívne rozdielnemu vnímaniu situácie konečne mali začať správať ako osoby zodpovedné za nerušený a plnohodnotný vývoj ich detí, čo predpokladá, že napriek rozdielnym názorom na smerovanie a metodiku výchovy maloletých každý z nich urobí ústretové kroky voči druhému (za prijatia nevyhnutných kompromisov a ústupkov z vlastných predstáv a požiadaviek) a v najlepšom záujme ich maloletých dcér nájdu aspoň v nevyhnutnej miere „spoločnú reč“. Netreba pripomínať, že maloleté dcéry celú situáciu vnímajú veľmi citlivo a rodičia im aj v tomto smere dávajú príklad; iba od dospelých závisí, či to bude príklad pozitívny alebo negatívny.

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.